

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ

випускної роботи

на здобуття кваліфікаційного рівня бакалавра

зі спеціальності 6.030503 міжнародна економіка

**Підвищення міжнародної конкурентоспроможності регіону (на прикладі
Одеської області)**

Виконавець:

Студенка ЦЗФН, гр. 47

Коломієць Ніка Костянтинівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ /підпис/

Науковий керівник:

Д.е.н., доцент

Єрмакова Ольга Анатоліївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Актуальність даної теми обумовлена тим, що у в умовах сьогодення під час складних процесів трансформації усіх без винятку суспільних відносин, відбувається швидке загострення соціальних, політичних й інших протиріч, де міжнародна конкурентоспроможність регіонів, нажаль, не завжди має належний рівень.

Зважаючи на те, що кожен регіон має низку своїх специфічних особливостей, їх міжнародна конкурентоспроможність залежить саме від них. У даному випадку, Одеський регіон не є винятком.

Одеський регіон, як і будь-які інші, має свої особливості, які обумовлені його розташуванням та показниками економічної діяльності й культури, чим обумовлюється підвищена увага даної проблематики.

До того ж, у наш час, в забезпеченні конкурентоспроможності національної економіки достатньо важливу роль забезпечують регіони. Як частина загального розвитку й економічного рівня країни, конкурентоспроможність регіону, зокрема й Одеського, важлива для аналізу конкурентних переваг серед інших регіонів, а також його ролі та місця в економіці всієї країни.

Не менш важливим є те, що коли найвищий показник конкурентоспроможності має регіон, де приділяється увага їх дослідженню та вдосконаленню, безперечно такий регіон може бути як приклад для інших конкуруючих регіонів, а його показники можуть слугувати взірцем для їх ефективної конкуренції. Так як конкуренція між регіонами стимулює їх подальший розвиток та сприяє вирішенню загальнодержавних завдань щодо покращення рівня забезпечення загальнолюдських потреб.

Досліджувана тема створює передумови для підвищення ефективності розвитку та функціонування міжнародної конкурентоспроможності регіонів на прикладі Одеської області для забезпечення сталого розвитку конкуруючих суб'єктів та покращення рівня життя населення.

Мета дослідження. Метою роботи є вивчення і наукове обґрунтування теоретичних питань, організаційно-економічних рішень та практичних ситуацій, які пов'язані із підвищенням міжнародної конкурентоспроможності регіону (на прикладі Одеської області).

Завдання дослідження:

- розкрити теоретичні засади міжнародної конкурентоспроможності регіону, зокрема й Одеського;
- виявити шляхи формування регіональної політики, спрямованої на підвищення міжнародної конкурентоспроможності регіону;
- дослідити європейський досвід регіональної політики регіону;
- проаналізувати міжнародну конкурентоспроможність регіону Одеської області;
- виявити фактори міжнародної конкурентоспроможності регіону Одеської області;
- розробити шляхи підвищення міжнародної конкурентоспроможності Одеської області;
- визначити основні напрямки впливу на рівень міжнародної конкурентоспроможності Одеської області.
- запропонувати економіко-організаційний механізм залучення прямих іноземних інвестицій в економіку Одеського регіону.

Об'єктом дослідження є міжнародна конкурентоспроможність Одеського регіону в умовах сьогодення.

Предметом дослідження система організаційно-економічних заходів на регіональному рівні щодо підвищення міжнародної конкурентоспроможності Одеської області.

Методи дослідження. Методичну основу дослідження складають загальнонаукові та спеціальні методи, а саме такі, як діалектичний метод пізнання суспільних явищ і процесів, системно-структурний – дозволив проаналізувати рівень міжнародної конкурентоспроможності Одеського регіону, як структурного

елементу національної економічної системи, порівняльний – використаний при аналізі конкурентоспроможності регіонів України, а також окремих регіонів зарубіжних країн, статистичний – дозволив проаналізувати стан міжнародної конкурентоспроможності Одеського регіону, конкретно-соціологічний – використаний при дослідженні окремих ситуацій, формально-логічний метод було використано при формуванні висновків та наукових положень.

Інформаційна база дослідження є законодавчі та нормативні акти, теоретичні та методологічні розробки вітчизняних і закордонних учених, статистичні та аналітичні матеріали Державного комітету статистики України, Науково-технічного комплексу статистичних досліджень, література та публікації за напрямком обраної тематики.

Публікації. За результатами роботи опубліковано статтю Коломієць Н.К. Теоретичні засади міжнародної конкурентоспроможності регіону/ Н.К. Коломієць - Всеукраїнський форум з проблем міжнародних економічних відносин-2019

Дипломна робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел. Обсяг роботи без додатків складає 75 сторінок. Робота містить 5 таблиць, 4 рисунки. Список використаних джерел налічує 70 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні засади міжнародної конкурентоспроможності регіону»** розглянуто теоретичні основи поняття «міжнародна конкурентоспроможність регіону» та висвітлено найважливіші чинники складових міжнародної конкурентоспроможності регіону та критерії міжнародної конкурентоспроможності регіону, проведено узагальнення формування регіональної політики, спрямованої на підвищення міжнародної конкурентоспроможності регіону та розглянуто Європейський досвід щодо проблематики регіональної політики.

У другому розділі **«Аналіз міжнародної конкурентоспроможності регіону Одеської області»** визначено, що факторами міжнародної конкурентоспроможності регіону Одеської області – є різноманітні як внутрішньо-державні так і зовнішньо-

економічні чинники, що мають рушійну силу щодо безпосереднього впливу на рівень розвитку та функціонування міжнародної конкурентоспроможності регіону Одеської області, проаналізовано, що основними проблемами, які перешкоджають розвитку міжнародної конкурентоспроможності Одеського регіону є такі, як складність доступу до ресурсів, відсутність діалогу з владою, корупція, доведено, що інноваційну економічну систему країни необхідно будувати на основі формування регіональних інноваційних економічних систем.

У третьому розділі *«Шляхи активізації залучення прямих іноземних інвестицій в економіку Одеського регіону»* запропоновано маркетинг територій в аспекті підвищення міжнародної конкурентоспроможності Одеської області, зокрема *«Комплексну програму охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки в Одеській області на 2014-2019 роки»*, яка відіграє досить важливу та необхідну роль, запропоновано застосування кластерного підходу, яке призводить до інноваційних змін промислового виробництва на основі обліку територіального положення та економічного статусу.

ВИСНОВКИ

Отже, на основі огляду наукової літератури та спеціальних нормативно-правових актів, необхідно відзначити, що міжнародна конкурентоспроможність регіону – економічна категорія, обумовлена зіткненням однорідних інтересів, які спрямовані на те, щоб досягнути поставлені цілі в економічному, соціальному та регіональному розвитку, а також зміцнити конкурентні позиції у геоekonomічному просторі. Найважливішими чинниками складових міжнародної конкурентоспроможності регіону є такі, як територія, суспільство, економіка, навколишнє середовище, правова свідомість та культура, а до критеріїв міжнародної конкурентоспроможності регіону уміщують у себе встановлені межі формування конкурентних переваг які спрямовані на стрімкий його розвиток.

Належне формування регіональної політики, спрямованої на підвищення міжнародної конкурентоспроможності регіону залежить від: відповідного рівня захисту інтересів регіону всередині країни та за її межами; створення умов для сприятливого розвитку бізнесу; розширення виробничих можливостей державної і муніципальної власності; створення системи регіональних пільг і гарантій для діяльності комерційних структур та інвесторів; активізації інноваційної діяльності; зміцнення зовнішньоекономічного потенціалу та розширенні торгово-економічних зв'язків регіону. Тому, формування регіональної політики, спрямованої на підвищення міжнародної конкурентоспроможності регіону – є важливим компонентом регіонального розвитку й процвітання.

Проте, на основі огляду Європейського досвіду щодо проблематики регіональної політики, варто підсумувати, що досвід окремих країн Європи має досить високі показники рівня розвитку та функціонування регіональної політики. Це стосується тих країн, які мають налагоджені соціально-економічні позиції та активно займаються швидким впровадженням програм щодо регіонального розвитку в життя як самого регіону, так і всієї країни. Соціально слабкі регіони, які увійшли до країн ЄС поступово виформовують налагоджену економічну систему, у відповідності до принципу вирівнювання політики регіонів, який діє в ЄС. Це у свою чергу стимулює економічний та соціальний розвиток таких регіонів, а також, у свою чергу, усі країни де існують територіально слабкі регіони. В Україні дієва регіональна політика можлива у випадку врахування досвіду, який сформувався країнами Європейського Союзу. Тому, для забезпечення стабільного функціонування регіональної політики та сталого її розвитку, корисним для нашої держави буде перейняти досвід високорозвинених країн.

Загалом, факторами міжнародної конкурентоспроможності регіону Одеської області – є різноманітні як внутрішньо-державні так і зовнішньо-економічні чинники, що мають рушійну силу щодо безпосереднього впливу на рівень розвитку та функціонування міжнародної конкурентоспроможності регіону Одеської області. Тому, до основних факторів впливу на рівень міжнародної конкурентоспроможності регіону Одеської області необхідно віднести такі, як соціальні, економічні,

політичні, екологічні й культурні, а також рівень та якість управління щодо розвитку й функціонування міжнародної конкурентоспроможності регіональної політики Одеського регіону.

У наш час, основними проблемами, які перешкоджають розвитку міжнародної конкурентоспроможності Одеського регіону є такі, як складність доступу до ресурсів, відсутність діалогу з владою, корупція, а додаткові проблеми – це низький рівень освіти, відсутність матеріально-технічної бази та низький рівень активності суб'єктів бізнесу в обговоренні проблем, які виникли фактично. Однак, в умовах сьогодення виявляється, що Одеська область своїм вигідним економічно-територіальним розташуванням має величезний потенціал для свого подальшого розвитку та формування достатньо високого рівня міжнародної конкурентоспроможності. Також, у найближчому майбутньому ключовим фактором міжнародної конкурентоспроможності в Одеській області й інших регіонах вбачається можливість економічної системи нашої держави та визначеного регіону належно реалізовувати інновації. Більше того, цілком очевидним є те, що економічна система, яка зорієнтована на інновації та послуги, є відповіддю на глобальні виклики, які системно відбуваються сьогодні. Безумовно, інноваційну економічну систему країни необхідно будувати на основі формування регіональних інноваційних економічних систем, а ефективність інноваційної діяльності Одеської області визначається внеском у її економічне зростання, яка у наш час, потребує системного розвитку та вдосконалення.

Власне, для дієвого покращення інноваційної складової Одеської області необхідно забезпечити сприятливі умови для створення та функціонування інноваційно активних підприємств та розвитку системи інновацій, залучення вітчизняних та іноземних інвесторів. До того ж, обов'язково необхідно подолати вище виокремлені проблеми, що могли б гальмувати інноваційний розвиток міжнародної конкурентоспроможності Одеської області у майбутньому. У свою чергу, маркетинг територій в аспекті підвищення міжнародної конкурентоспроможності Одеської області відіграє досить важливу та необхідну роль. З однієї сторони територіальний маркетинг Одеського регіону має стрімко

покращити рівень міжнародної конкурентоспроможності Одеської області, а з іншої – допомагає виявити основні недоліки тієї чи іншої сфери, що перешкоджають дієвому функціонуванню, яке могло би мати високі показники. Тому, маркетинг територій в аспекті підвищення міжнародної конкурентоспроможності Одеської області визнаємо одним із основних напрямків впливу на її рівень.

До того ж, досвід більшості розвинутих країн світу доводить те, що з появою нових технологій і знань застосування кластерного підходу призводить до інноваційних змін промислового виробництва. Відтак, застосування кластерного підходу для підвищення міжнародної конкурентоспроможності Одеської області є необхідним та основним із напрямків впливу на неї.

АНОТАЦІЯ

Коломієць Ніка Костянтинівна, «Підвищення міжнародної конкурентоспроможності регіону (на прикладі Одеської області)» випускна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 6.030503 «Міжнародна економіка», Одеський національний економічний університет – Одеса, 2019.

Випускна робота складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є міжнародна конкурентоспроможність Одеського регіону в умовах сьогодення.

У роботі розглядається міжнародна конкурентоспроможність регіону: визначено сутність, складові, критерії, досліджено формування регіональної політики, наведено досвід європейської регіональної політики.

Проаналізовано фактори міжнародної конкурентоспроможності регіону Одеської області, проведено аналіз інноваційної діяльності Одеської області, також проаналізовано стан міжнародної конкурентоспроможності регіону Одеської області.

Запропоновано основні напрями підвищення міжнародної конкурентоспроможності Одеської області за допомогою маркетингу територій, а також застосування кластерного підходу.

Ключові слова: міжнародна конкурентоспроможність, регіон, Одеська область, регіональна політика, інноваційна діяльність регіону, інноваційна діяльність, маркетинг територій, кластер.

ANNOTATION

Kolomiets Nika Kostyantynivna, "An increase of international competitiveness of region (on the example of the Odessa area)" is final work on the receipt of educational baccalaureate for speciality 6.030503 the "International economy" of the Odessa national economic university. Odessa, 2019.

Final work consists of three divisions. A research object is an international competitiveness of the Odessa region in the conditions of present time.

The international competitiveness of region is in-process examined: essence, constituents, criteria, regional politics are also researched, as well as the experience of European regional politics.

The factors of international competitiveness of region of the Odessa area are analysed, the analysis of innovative activity of the Odessa area is conducted, the condition of international competitiveness of region of the Odessa area is also analysed.

Basic directions of increase of international competitiveness of the Odessa area are offered by means of marketing of territories, and also application of cluster approach.

Keywords: international competitiveness, region, Odessa area, regional politics, innovative activity of region, innovative activity, marketing of territories, cluster.